

Τ.Ε.Ι. ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
Τμήμα Λογιστικής

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΚΟΣΤΗ ΚΑΙ ΟΦΕΛΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ΦΟΙΤΗΤΗΣ: *Μανιουδάκης Αλέξανδρος, Α.Μ.: 6585*

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ: *Αν. Καθηγητής Θεόδωρος Β. Σταματόπουλος*

ΗΡΑΚΛΕΙΟ ΙΟΥΝΙΟΣ 2010

Περιεχόμενα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	3
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	434
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ.....	535
1.1 ΣΤΑΔΙΑ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΤΗΣ ΕΟΚ.....	636
1.2 ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ.....	10
1.3 ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΖΩΝΗΣ.....	11311
1.4 ΚΡΑΤΗ-ΜΕΛΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ.....	12311
1.4.1 ΣΛΟΒΕΝΙΑ	12311
1.4.2 ΤΑ ΑΛΛΑ ΝΕΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΕΕ.....	12312
Κεφάλαιο 2 ΚΟΣΤΗ ΚΑΙ ΟΦΕΛΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ.....	14
2.1 ΤΑ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ.....	14
2.2 ΤΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ	17317
2.3 ΘΕΩΡΙΑ ΑΡΙΣΤΩΝ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ	20
2.3.1 ΚΡΙΤΗΡΙΑ	20
2.3.2 ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΝΟΠΟΙΗΣΗ	24
2.3.3 ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΩΝ ΑΝΠ	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΟΣΤΟΥΣ-ΟΦΕΛΟΥΣ ΑΠΟ ΤΟ ΕΥΡΩ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	28
3.1 ΟΦΕΛΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΑΠΟ ΤΟ ΕΥΡΩ	29
3.2 ΤΟ ΑΜΕΣΟ ΚΟΣΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ	32
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ.....	34
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	36

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Φτάνοντας στο τέλος της φετινής χρονιάς αισθάνομαι την ανάγκη να επικοινωνήσω με τους δικούς μου ανθρώπους για να τους εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου για την υποστήριξη που μου πρόσφεραν όλα αυτά τα χρόνια καθώς και την ψυχολογική ανάταση που μου παρείχαν σε κάθε δυσκολία.

Μέσα λοιπόν από την πτυχιακή εργασία μου θέλω να ευχαριστήσω τους γονείς μου καθώς και τους ανθρώπους που ήταν δίπλα μου όλα αυτά τα χρόνια. Ιδιαίτερη μνεία φέρω στον Καθηγητή μου κ. Σταματόπουλο Θ. που παρά τις δυσκολίες που είχα για την υλοποίηση της εργασίας μου λόγω προσωπικών γεγονότων (στρατιωτικές υποχρεώσεις), συνέλαβε τα μέγιστα ώστε να κατανοήσω τον τρόπο διαμόρφωσης της πτυχιακής εργασίας και εν τέλει να είναι πάρων σε κάθε μου δυσκολία.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η κάτωθι πτυχιακή εργασία αποτελεί μια προσπάθεια αξιολόγησης της πορείας της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Νομισματική Ένωση (ΕΝΕ). Αρχικά γίνεται μια ιστορική αναδρομή για την δημιουργία της ΕΝΕ, καθώς και για την εξέλιξη της συναλλαγματικής ισοτιμίας αλλά και την επέκταση της ευρωζώνης.

Στο πρώτο μέρος γίνεται η θεωρητική προσέγγιση σχετικά με τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα τού κοινού νομίσματος στα κράτη τα οποία αποτελούν την Ευρωπαϊκή νομισματική ένωση. Με άλλα λόγια γίνεται αναφορά στην θεωρία των άριστων νομισματικών περιοχών αλλά και στην εξέλιξη της θεωρίας αυτής καθώς και η σύγκριση κόστους οφέλους της Νομισματικής ένωσης. Τέλος αναφέρεται η πολιτική ενοποίηση της Ευρωπαϊκής ένωσης.

Στο δεύτερο μέρος γίνεται μια εμπειρική διερεύνηση όσον αφορά τα στοιχεία κόστους οφέλους που έχει φέρει το ευρώ για την Ελλάδα και ορισμένα συμπεράσματα που προκύπτουν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Η Ευρωπαϊκή Νομισματική Ένωση (ΕΝΕ) είναι μια συμφωνία ανάμεσα στα συμμετέχοντα Ευρωπαϊκά έθνη να μοιράζονται ένα κοινό νόμισμα, το ευρώ, και μια κοινή νομισματική πολιτική με προκαθορισμένους όρους δημοσιονομικής ευθύνης. Υπάρχουν σήμερα 16 κράτη-μέλη στην ΕΝΕ, αυτά είναι: Αυστρία, Βέλγιο, Φινλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Πορτογαλία, Σλοβενία, Ισπανία, Κύπρος, Μάλτα και Σλοβακία. Τρία άλλα κράτη-μέλη, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Δανία και η Σουηδία, δεν έχουν αποδεχθεί την υιοθέτηση του ευρώ. Οκτώ άλλα κράτη-μέλη, Λιθουανία, Εσθονία, Πολωνία, Τσεχία, Ουγγαρία, Ρουμανία και Βουλγαρία βρίσκονται σε διάφορα στάδια υιοθέτησης του ευρώ και αναμένεται να προσχωρήσουν στην Ευρωζώνη μέσα στα επόμενα δέκα χρόνια.

Αμέσως μετά από τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο τα περισσότερα νομίσματα του βιομηχανοποιημένου κόσμου ήταν στενά συνδεδεμένα με το δολάριο με το Σύστημα Bretton Woods. Η de facto λειτουργία του δολαρίου ως αποθεματικού νομίσματος και οι αναγκαστικές υποτιμήσεις μερικών Ευρωπαϊκών νομισμάτων οδήγησαν τους Ευρωπαίους πολιτικούς να αποκαταστήσουν αυτήν την ανισορροπία μέσω μεγαλύτερης οικονομικής ενοποίησης μεταξύ των Ευρωπαϊκών εθνών.

Τα σχέδια για ένα κοινό Ευρωπαϊκό νόμισμα ξεκίνησαν το 1969 με την Αναφορά Barre, την οποία εισηγήθηκε η εξαμελής τότε Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ). Ακολούθησε, αργότερα εκείνο το χρόνο, μια συνάντηση των Αρχηγών των Κρατών ή των Κυβερνήσεων στη Χάγη με σκοπό τον σχεδιασμό της δημιουργίας μιας οικονομικής και νομισματικής ένωσης. Η διαδικασία καθυστέρησε λόγω της κατάρρευσης του Συστήματος Bretton Woods το 1971, μετά από τη μονομερή απόφαση του Προέδρου Νίxon να καταργήσει τη μετατρεψιμότητα του δολαρίου σε χρυσό και την πετρελαϊκή κρίση του 1972. Στο μεταξύ η ΕΟΚ μεγάλωσε και συμπεριλάμβανε πλέον εννέα κράτη, πολλά από τα οποία δίσταζαν να εγκαταλείψουν το εθνικό τους νόμισμα.

1.1 ΣΤΑΔΙΑ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΤΗΣ ΕΟΚ

Σήμερα, οι συμμετέχουσες Ευρωπαϊκές χώρες μπορούν να ενσωματωθούν σε τρία διαφορετικά οικονομικά στάδια, τα οποία αντιστοιχούν στα ιστορικά στάδια της εξέλιξης της ΕΟΚ.

ΣΤΑΔΙΟ ΠΡΩΤΟ: Η ΚΑΘΙΕΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΥ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Το 1979 καθιερώθηκε το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα (ΕΝΣ-) για τη σύνδεση των Ευρωπαϊκών νομισμάτων μεταξύ τους και την αποτροπή μεγάλων διακυμάνσεων ανάμεσα στις διμερείς ισοτιμίες τους. Το ΕΝΣ δημιούργησε τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών (ΜΣΙ-), στο πλαίσιο του οποίου οι συναλλαγματικές ισοτιμίες του νομίσματος κάθε κράτους-μέλους όφειλαν να περιοριστούν σε ένα στενό περιθώριο διακυμάνσεων ($\pm 2,25\%$ -) εκατέρωθεν μιας τιμής αναφοράς. Αυτή η τιμή αναφοράς ορίστηκε σε ένα συγκεντρωτικό καλάθι όλων των συμμετεχόντων νομισμάτων, το οποίο ονομάστηκε Ευρωπαϊκή Νομισματική Μονάδα (ΕCΜ), και σταθμίστηκε ανάλογα με το μέγεθος των οικονομιών των κρατών-μελών.

Στα τέλη της δεκαετίας του 1980 η αγορά κάθε κράτους-μέλους ήρθε πιο κοντά με τις γειτονικές της, διαμορφώνοντας αυτό που τελικά θα ονομαζόταν Ευρωπαϊκή Κοινή Αγορά (Λευκή Βίβλος, 1986 για εφαρμογή από 1-1-1993). Το διεθνές εμπόριο στην Κοινή Αγορά δυσχεραινόταν από τον κίνδυνο των συναλλαγματικών ισοτιμιών – παρά τη σχετική σταθερότητα που έφερε ο ΜΣΙ – και τα αυξημένα κόστη των συναλλαγών που αυτός συνεπαγόταν. Η δημιουργία ενός κοινού νομίσματος για την Κοινή Αγορά φαινόταν μια λογική λύση και έτσι η ιδέα ενός κοινού νομίσματος επανήλθε στο προσκήνιο.

Το Φεβρουάριο του 1986 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή του Jacques Delors πέρασε την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη (Λευκή Βίβλος), σκοπός της οποίας ήταν να άρει τους θεσμικούς και οικονομικούς περιορισμούς μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και να θέσει το στόχο μιας κοινής ελεύθερης Ευρωπαϊκής αγοράς, για

αγαθά-υπηρεσίες, αλλά και χρηματικά κεφάλαια και παραγωγικούς συντελεστές. Το 1989 έγιναν σχέδια για την υλοποίηση της ENE σε τρία στάδια. Παρότι οι διαδικασίες του Σταδίου Ι άρχισαν το 1979 με το ΕΝΣ, το πρώτο στάδιο ξεκίνησε επίσημα το 1990, όταν καταργήθηκαν οι έλεγχοι των συναλλαγματικών ισοτιμιών, απελευθερώνοντας έτσι τις κινήσεις κεφαλαίων εντός της ΕΟΚ. Το 1992 τα τρία στάδια που είχε οραματιστεί η Επιτροπή Delors τυποποιήθηκαν στη Συνθήκη του Μάαστριχτ και συμπεριέλαβαν οικονομικά κριτήρια σύγκλισης για την υιοθέτηση του κοινού νομίσματος και τα απαραίτητα χρονοδιαγράμματα. Στην ουσία, αυτό μεταμόρφωσε την ΕΟΚ στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Τα κριτήρια για την ιδιότητα του μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και για την υιοθέτηση του ευρώ διατυπώνονται σε τρία έγγραφα.

1. T
ο 1ο είναι η Συνθήκη του Μάαστριχτ του 1992, που τέθηκε σε ισχύ την 1η Νοεμβρίου του 1993.
2. A
ργότερα εκείνον το χρόνο δημιουργήθηκε το 2ο, από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στην Κοπεγχάγη και τη δημιουργία των «Κριτηρίων της Κοπεγχάγης», τα οποία αποσαφίνισαν τους γενικούς στόχους της Συνθήκης του Μάαστριχτ.
3. T
ο 3ο είναι η Σύμβαση-Πλαίσιο που τίθεται υπό διαπραγμάτευση με κάθε υποψήφια χώρα πριν από την ένταξή της στην ΕΕ. Τα κριτήρια έχουν επίσης αποσαφηνιστεί στην νομοθεσία της ΕΕ και με αποφάσεις των Ευρωπαϊκών δικαστικών αρχών μέσα στα χρόνια.

Το 1ο Στάδιο της εξέλιξης της ENE μπορεί να αντιστοιχιστεί με μια σημερινή υποψήφια χώρα που αρχικά πληροί τα κριτήρια της Κοπεγχάγης και κατόπιν εντάσσεται στην ΕΕ.

ΣΤΑΔΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ:ΣΥΝΟΔΟΣ ΚΟΡΥΦΗΣ ΤΗΣ ΜΑΔΡΙΤΗΣ

Στη σύνοδο κορυφής της Μαδρίτης τον Σεπτέμβριο του 1995 η Γερμανία υποστήριξε επιτυχώς την αλλαγή του ονόματος του ECU σε «ευρώ». Το λεγόμενο

«σενάριο της Μαδρίτης» προέβλεψε επίσης και μια μεταβατική περίοδο ανάμεσα στην λογιστική καθιέρωση του ευρώ και τη χρήση του στις συναλλαγές, η οποία έπεται.

Στο δεύτερο στάδιο της ENE δημιουργήθηκε το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα (ENI) ως πρόδρομος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ). Τον Ιούνιο του 1997 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο Άμστερνταμ ήρθε σε συμφωνία για το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης και δημιούργησε τον Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών II (ΜΣΙ II), που θα διαδεχόταν το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα και το ΜΣΙ I μετά την κυκλοφορία του ευρώ. Τον επόμενο χρόνο το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις Βρυξέλες αξιολόγησε θετικά τις αιτήσεις έντεκα χωρών να υιοθετήσουν το ευρώ το 1999 και ιδρύθηκε η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) υπό την επίβλεψη του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών, επιφορτισμένη με την αποστολή να χαράζει τη νομισματική πολιτική για την Ευρωπαϊκή Ένωση και να επιβλέπει τις δραστηριότητες των εθνικών τραπεζών που θα έθεταν σε εφαρμογή τις αποφάσεις της ΕΚΤ, θα τύπωναν χαρτονομίσματα και θα έκοβαν νομίσματα και θα βοηθούσαν τις πρώτες χώρες του ευρώ να ικανοποιήσουν τα κριτήρια σύγκλισης.

Το 2ο Στάδιο της εξέλιξης της ENE μπορεί να αντιστοιχιστεί με ένα πρόσφατα ενταγμένο κράτος-μέλος που εισέρχεται στον ΜΣΙ II, όπου πρέπει να παραμείνει τουλάχιστον για δύο χρόνια, πριν υιοθετήσει το ευρώ.

ΣΤΑΔΙΟ ΤΡΙΤΟ: ΚΑΘΙΕΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ ΩΣ ΚΟΙΝΟΥ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΥ ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ

Την 1η Ιανουαρίου 1999 το ευρώ υιοθετήθηκε άυλα, με τις συναλλαγματικές ισοτιμίες για τα νομίσματα 11 κρατών-μελών από τα 15 που ήταν τότε να κλειδώνουν την τελευταία μέρα του 1998. Τον Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών (ΜΣΙ) διαδέχτηκε ο ΜΣΙ II, ο οποίος λειτουργούσε παρόμοια με τον αρχικό ΜΣΙ, αλλά μέσα στο πλαίσιο ενός υφιστάμενου νομίσματος ευρώ. Η ΕΚΤ άρχισε να εφαρμόζει μια κοινή νομισματική πολιτική με τη βοήθεια των Κεντρικών Τραπεζών των κρατών-μελών και άρχισε η μεταβατική περίοδος των τριών ετών που είχε οριστεί στη Μαδρίτη, η οποία θα έληγε την 1η Ιανουαρίου 2002. Στο μέσο του 2000 η Κομισιόν ανακοίνωσε ότι η Ελλάδα μπορούσε επίσημα να προχωρήσει στο τρίτο στάδιο του κοινού νομίσματος την 1η Ιανουαρίου του 2001.

Το ευρώ ήταν πια μια πραγματικότητα για τις 12 χώρες τη λεγόμενης Ευρωζώνης – Αυστρία, Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ιρλανδία, Ισπανία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Πορτογαλία και Φινλανδία. Το χρησιμοποιούσαν στη λογιστική και οι εταιρίες μπορούσαν να διεξάγουν με ασφάλεια συναλλαγές σε ευρώ, εφόσον γνώριζαν ότι οι συναλλαγματικές ισοτιμίες μεταξύ των κρατών-μελών ήταν κλειδωμένες.

Οι τιμές σε ευρώ εμφανίστηκαν στους τραπεζικούς λογαριασμούς δίπλα στο εθνικό νόμισμα, ώστε ο κόσμος να εγκλιματιστεί στον νέο νόμισμα.

Κάθε χώρα που θα υιοθετούσε το νέο νόμισμα την 1η Ιανουαρίου του 2002 έπρεπε να πληροί τα «Κριτήρια Σύγκλισης» που προέβλεπε η Συνθήκη του Μάαστριχτ. Τα κριτήρια περιλαμβάνουν τέσσερις προϋποθέσεις:

Ο πληθωρισμός πρέπει να είναι κάτω από μια τιμή αναφοράς (μέσα σε 3 χρόνια το γενικό επίπεδο τιμών της υποψήφιας χώρας δεν πρέπει να υπερβαίνει το 1,5% του μέσου όρου των 3 χωρών-μελών με την καλύτερη επίδοση).

Οι ισοτιμίες του νομίσματός της πρέπει να παραμείνουν μέσα στην ζώνη που ορίζει ο ΜΣΙ για δύο τουλάχιστον χρόνια πριν την αίτηση ένταξης στο τρίτο στάδιο, αυτό της ΕΝΕ.

Τα μακροπρόθεσμα επιτόκια της υποψήφιας χώρας δεν μπορούν να ξεπερνάνε το 1,5% του μέσου όρου των 3 χωρών-μελών με την καλύτερη επίδοση.

Το δημόσιο χρέος πρέπει να είναι κάτω από το 60% του ΑΕΠ (ή να βαίνει προς αυτόν τον στόχο) και τα ελλείμματα του κρατικού προϋπολογισμού μικρότερα από το 3% του ΑΕΠ.

Κατά την προετοιμασία για την κυκλοφορία του ευρώ, την 1η Ιανουαρίου του 2002, τυπώθηκαν περισσότερα από 14 δισεκατομμύρια χαρτονομίσματα, συνολικής αξίας περίπου 633 δισεκατομμυρίων ευρώ, και κόπηκαν 52 δισεκατομμύρια κέρματα, για τα οποία χρησιμοποιήθηκαν 250.000 τόνοι μετάλλου. Στην πορεία προς την 1η Ιανουαρίου 1999 επικρατούσαν οι απαισιόδοξοι, που έσπερναν φόβο και σύγχυση.

Στα μέσα ενημέρωσης εμφανίζονταν όλο και περισσότερα δημοσιεύματα που υποστήριζαν ότι μια τέτοια μαζική αλλαγή νομίσματος δεν θα μπορούσε να πετύχει. Αλλά αυτοί οι φόβοι αποδείχτηκαν αβάσιμοι. Οι Αυτόματες Ταμειακές Μηχανές (ATM) των τραπεζών άρχισαν να προμηθεύουν το νέο νόμισμα από το πρώτο λεπτό μετά τα μεσάνυχτα και μέσα σε μερικές μέρες οι πολίτες έκαναν τις συναλλαγές τους σε ευρώ.

Το 3ο Στάδιο της εξέλιξης της ΕΝΕ μπορεί να με ένα κράτος-μέλος που, έχοντας εισέλθει στον ΜΣΙ ΙΙ και ικανοποιήσει τα Κριτήρια Σύγκλισης για δύο τουλάχιστον χρόνια, μετά την εξέταση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και των υπόλοιπων κριτηρίων ένταξης, αυτή εισηγείται στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο για την είσοδό της ή όχι στην Ευρωζώνη.

1.2 ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ

Την πρώτη μέρα της διαπραγμάτευσής του στο χρηματιστήριο της Φρανκφούρτης, στις 4 Ιανουαρίου 1999, το ευρώ είχε τιμή 1,1789 σε σχέση με το Δολάριο ΗΠΑ (US\$). Από εκείνη τη μέρα και μετά η τιμή του έπεφτε, κατέβηκε κάτω από τη μονάδα μόλις ένα χρόνο αργότερα και συνέχισε να πέφτει μέχρι τις 26 Οκτωβρίου 2000, όταν το νέο νόμισμα έφτασε στο ελάχιστό του, στην τιμή US\$0,8225. Μέσα στο έτος η μέση ισοτιμία ήταν US\$0,95.

Το ευρώ δεν ανέκαμψε μέχρι τη φυσική κυκλοφορία του στην αγορά το 2002, οπότε ανέβηκε από \$0,90 σε \$1,02 στο τέλος του 2002. Ένα χρόνο αργότερα έφτασε στο \$1,24. Το Νοέμβριο του 2004 ξεπέρασε το φράγμα του \$1,30 και στις 30 Δεκεμβρίου του 2004 έκλεισε το έτος με την ιστορικά υψηλότερη τιμή του, \$1,3668. Μέσα στο 2005 το ευρώ είχε πτωτική πορεία, φτάνοντας μέχρι και \$1,18 τον Δεκέμβριο, αφού είχε σημειώσει ακόμα χαμηλότερες τιμές τον Νοέμβριο. Στο 2006 το ευρώ ανήλθε από \$1,1813 στις 2 Ιανουαρίου σε \$1,2958 στις 5 Ιουνίου. Στο τέλος του χρόνου το νόμισμα σημείωσε νέο υψηλό, πλησιάζοντας την ιστορικά υψηλότερη τιμή

του, αφού με ευκολία έσπασε το φράγμα του \$1,30, και φαίνεται να παραμένει σε αυτά τα επίπεδα.

Σημαντικοί σταθμοί προς το ευρώ:

- Τα σχέδια για ένα κοινό νόμισμα ξεκίνησαν στα τέλη της δεκαετίας του 1960.
- Τρία επίπεδα ολοκλήρωσης της ΕΝΕ : Ένταξη στην ΕΕ, ΜΣΙ ΙΙ, Ευρωζώνη.
- Συνθήκη Μάαστριχτ 1992, Κριτήρια Κοπεγχάγης 1993, ξεχωριστό Πλαίσιο Ένταξης.
- Τέσσερα Κριτήρια Σύγκλισης για την είσοδο στην Ευρωζώνη

1.3 ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΖΩΝΗΣ

Για τα κράτη-μέλη που έχουν υιοθετήσει το ευρώ πολλά έχουν αλλάξει. Η αρχική απόφαση για τη μετάβαση από μια κοινή αγορά σε ένα κοινό νόμισμα μπορεί να είχε πρακτική αξία, αλλά πίσω από την οικονομική και νομισματική ένωση υπάρχει ένα πρόγραμμα βαθιά πολιτικό. Από τη στιγμή που ένα κράτος-μέλος εισέρχεται στην Ευρωζώνη, γίνεται μέλος του «πυρήνα της Ευρώπης», με ισχυρότερη και πολύ βαθύτερη ενοποίηση από ότι στο πλαίσιο της ΕΕ-27. Πράγματι, μαζί με το οικονομικό μέρος των κριτηρίων της Κοπεγχάγης υπάρχει και μια σειρά από πολιτικές και νομικές προϋποθέσεις για την ένταξη.

Οι μεταβάσεις προβλέπεται να λαμβάνουν χώρα με δύο ή τρία κράτη-μέλη τη φορά. Σε αντίθεση με την πρώτη εμφάνιση του ευρώ, όπου τα κράτη-μέλη υιοθέτησαν πλήρως το ευρώ τρία χρόνια πριν κυκλοφορήσουν τα χαρτονομίσματα και τα νομίσματα, η καθιέρωση του ευρώ σε νέα κράτη-μέλη μάλλον θα γίνεται πολύ πιο γρήγορα. Τα περισσότερα νέα κράτη-μέλη σχεδιάζουν να ακολουθήσουν ένα σενάριο τύπου “big bang”, που σημαίνει ότι η μετάβαση σε επίπεδο μετρητών θα γίνει ταυτόχρονα με τη μετάβαση σε λογιστικό επίπεδο.

1.4 ΚΡΑΤΗ-ΜΕΛΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

1.4.1 ΣΛΟΒΕΝΙΑ

Η Σλοβενία, το πιο πρόσφατο κράτος-μέλος της Ευρωζώνης, θεωρείτο επί μακρό διάστημα «ο καλύτερος μαθητής» μεταξύ των νέων κρατών-μελών. Ακολούθησε τον πιο σύντομο και πιο άμεσο δρόμο προς την ενσωμάτωση. Η Λιουμπλιάνα αποφάσισε ότι μετά από έξι μήνες οι τιμές θα έπρεπε να εμφανίζονται μόνο σε ευρώ. Μετά από την ένταξη στον ΜΣΙ ΙΙ, τον Ιούνιο του 2004, η Σλοβενία αναβαθμίστηκε μέσω οικονομικών και δημοσιονομικών μεταρρυθμίσεων. Το 2005 ο πληθωρισμός ήταν 2,3% και το ΑΕΠ της έφτασε στο 83% του μέσου όρου της ΕΕ, ενώ ο ρυθμός ανάπτυξης στο 3,9%. Έτσι, τον Μάιο του 2005, η Κομισιόν πρότεινε να γίνει η Σλοβενία μέλος της Ευρωζώνης σε διάστημα μικρότερο από δύο χρόνια. Οι ηγέτες των κρατών της ΕΕ συμφώνησαν τον Ιούνιο του 2006 και οι Ευρωπαίοι υπουργοί οικονομικών, που έχουν τον τελευταίο λόγο όσον αφορά την αποδοχή νέων μελών, επισημοποίησαν την απόφαση έναν μήνα αργότερα.

Το φθινόπωρο του 2006 κυκλοφόρησε ένα πρότυπο του σλοβένικου νομίσματος των 2 ευρώ. Απεικόνιζε τον ποιητή France Presseren, ο οποίος συνέθεσε τον εθνικό ύμνο της Σλοβενίας και θεωρείται ο πιο διάσημος ποιητής της χώρας. Έχοντας υιοθετήσει το ευρώ τον Ιανουάριο του 2007, η Σλοβενία θα εισέρθει στην περιοχή Σένγκεν και θα αναλάβει την προεδρία της ΕΕ για το πρώτο μισό του 2008.

1.4.2 ΤΑ ΑΛΛΑ ΝΕΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΕΕ

Για τα δέκα κράτη-μέλη που εντάχτηκαν στην ΕΕ το 2004 η υιοθέτηση του ευρώ είναι υποχρεωτική σύμφωνα με τις συμβάσεις ένταξής τους, με τις οποίες η καθεμία υιοθέτησε επίσης ολόκληρο το σώμα του νόμου της ΕΕ. Κανένα από τα νέα κράτη-μέλη δεν ζήτησε να μη συμμετάσχει, όπως έκαναν η Δανία και το Ηνωμένο Βασίλειο το 1992. Έτσι, καθένα από τα δέκα αναμένεται να υιοθετήσει το ευρώ, όταν ικανοποιηθούν τα κριτήρια σύγκλισης. Στις αρχές του 2007 η Κύπρος και η Μάλτα

έκαναν αίτηση εισόδου στην Ευρωζώνη. Η Κομισιόν θα εξετάσει διεξοδικά την κατάσταση τους και, σύμφωνα με τα κριτήρια σύγκλισης, θα προτείνει στους Υπουργούς Οικονομικών είτε να δεχτούν είτε να απορρίψουν τις αιτήσεις.

Τα μικρότερα κράτη-μέλη που δεν ανήκουν στην Ευρωζώνη φαίνονται να αγωνίζονται για να μπουν στην Ευρωζώνη πιο γρήγορα από τα μεγαλύτερα. Πράγματι, μετά το 1999 και τη δεύτερη φάση του ΜΣΙ, η Εσθονία, η Λιθουανία και η Σλοβενία εντάχτηκαν στον ΜΣΙ Ι τον Ιούνιο του 2004 (λιγότερο από δύο μήνες μετά από την ένταξή τους στην ΕΕ) και, τον Μάιο του 2005, η Κύπρος, η Λετονία και η Μάλτα εντάχτηκαν κι αυτές. Τα κράτη της Βαλτικής ετοιμάζονται να εισέρθουν στην Ευρωζώνη, μόλις το επιτρέψουν οι οικονομικές συνθήκες. Αρχικά αυτές οι χώρες σχεδίαζαν να είναι έτοιμες για την υιοθέτηση του ευρώ την περίοδο 2007-2008. Ωστόσο, όλες παλεύουν για να ικανοποιήσουν το κριτήριο για τον πληθωρισμό με έναν διατηρήσιμο τρόπο και χρειάζεται να επανεξετάσουν τις ρεαλιστικές ημερομηνίες των εθνικών τους στόχων. Μικροκράτη που δεν ανήκουν στην ΕΕ, όπως το Βατικανό, ο Άγιος Μαρίνος και το Μονακό, έχουν υιοθετήσει το ευρώ ως μέρος της νομισματικής ένωσης με τα σημερινά κράτη της ΕΕ, και η Ανδόρα, το Μαυροβούνιο και το Κόσσοβο υιοθέτησαν το ευρώ μονομερώς, αν και η Ανδόρα γυρεύει να επισημοποιήσει τη θέση της.

Αντίθετα, παρότι η Σλοβακία εντάχτηκε στον ΜΣΙ ΙΙ το 2005, είναι απίθανο να εισέρθει στην Ευρωζώνη πριν το 2009, ενώ τα μεγαλύτερα κράτη, Βουλγαρία, Τσέχικη Δημοκρατία, Ουγγαρία, Πολωνία και Ρουμανία δεν έχουν ακόμα ενταχτεί στον ΜΣΙ ΙΙ. Η Τσεχία και η Ουγγαρία σχεδίαζαν να εισέρθουν στην Ευρωζώνη το 2010, αλλά έχουν και οι δύο αναβάλει την είσοδό τους και δεν έχουν ορίσει νέες ημερομηνίες. Η Πολωνία δεν έχει θέσει ακόμα επισήμως στόχο για υιοθέτηση του ευρώ. Η Βουλγαρία έχει θέσει στόχο για το 2010, αλλά μάλλον θα περιμένει, και η Ρουμανία δεν είναι πιθανό να εισέρθει στην Ευρωζώνη πριν το 2014. Σε αρκετά νέα κράτη-μέλη η κοινή γνώμη σχετικά με την ΕΕ αλλάζει. Πολλοί πολίτες αισθάνονται ότι τα οφέλη από τη συμμετοχή στην ΕΕ αργούν να έρθουν. Είναι σαφώς επιφυλακτικοί ως προς το να μπουν στο καλούπι της οικονομικής πολιτικής που εμφανώς αντιπροσωπεύει η ΕΝΕ. Επιπλέον, θεωρούν ότι οι μεγαλύτερες οικονομίες της Ευρωζώνης πασχίζουν για ανάπτυξη, τη στιγμή που οι δικές τους οικονομίες αναπτύσσονται πολύ πιο γοργά. Αν ο στόχος των νέων κρατών-μελών είναι να φτάσουν την οικονομική απόδοση των παλιών

κρατών-μελών όσο το δυνατόν πιο γρήγορα, τότε γιατί, λέει το επιχείρημα, να βιαστούν να υιοθετήσουν οικονομικές πολιτικές που μπορεί να κάνουν αυτόν τον στόχο πιο δύσκολο;

Κεφάλαιο 2 ΚΟΣΤΗ ΚΑΙ ΟΦΕΛΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

2.1 ΤΑ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ

Η συμμετοχή στη ζώνη του ευρώ σημαίνει συμμόρφωση των κρατών μελών με το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Ιδιαίτερα η περιοριστική νομισματική πολιτική οδηγεί σε οικονομική ύφεση και αύξηση της ανεργίας. Οι φόβοι αυτοί δεν επιβεβαιώθηκαν. Η οικονομία της ευρωζώνης ανέκαμψε το 2000, εμφανίζει ρυθμό ανάπτυξης γύρω στο 3% ενώ η ανεργία έπεσε από το 12% στο 8,8% του εργατικού δυναμικού.

Με την προσχώρηση στη ζώνη του ευρώ τα κράτη μέλη εκχωρούν την εθνική νομισματική και συναλλαγματική πολιτική. Δεν μπορούν πλέον να χρησιμοποιούν την ισοτιμία του εθνικού νομίσματος για να αποκαθιστούν την ανταγωνιστικότητα των προϊόντων τους ούτε τα μέχρι τώρα εθνικά μέσα νομισματικής πολιτικής για να εφαρμόζουν μια οικονομική πολιτική που να εξυπηρετεί εθνικούς στόχους. Όμως, δεν χάνει κανείς τίποτα που δεν έχει. Δεν είναι σήμερα οι εθνικές κυβερνήσεις που καθορίζουν απόλυτα τη συναλλαγματική και νομισματική τους πολιτική. Σε ένα καθεστώς πλήρους απελευθέρωσης των κεφαλαίων και παγκοσμιοποίησης, είναι οι αγορές που αποφασίζουν. Η εφαρμογή μιας αυτόνομης εθνικής πολιτικής στους ανωτέρω τομείς αποτελεί ουτοπία, εφόσον κάποια χώρα έχει επιλέξει τη δεύτερη πλευρά του «Τριγώνου του Mundell», εκείνη όπου υιοθετεί 2 ταυτόχρονους στόχους, πρώτον, Σύστημα Σταθερών Ισοτιμιών, εδώ το Ευρώ, και δεύτερον, Ελεύθερη Κίνηση Κεφαλαίων, που εδώ προβλέπεται ήδη από τη Λευκή Βίβλο. Αντίθετα, η συμμετοχή σε

μια ισχυρή νομισματική ζώνη εξασφαλίζει σταθερότητα και ανάπτυξη των οικονομικών κύκλων.

Μια νομισματική ένωση μεταξύ χωρών με διαφορετικό επίπεδο ανάπτυξης δεν είναι βιώσιμη. Βέβαια, θα ήταν περισσότερο εύκολη η διαχείριση μιας νομισματικής ένωσης εάν όλα τα συμμετέχοντα κράτη είχαν το ίδιο ή παρόμοιο επίπεδο ανάπτυξης. Στο στόχο αυτό κατατείνουν οι πόροι των διαρθρωτικών ταμείων και του Ταμείου Συνοχής ιδιαίτερα του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης, το οποίο αποσκοπεί στην ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής της Ευρωπαϊκής ένωσης μέσω της μείωσης των περιφερειακών ανισορροπιών. Ωστόσο, διαφορές υπάρχουν και μέσα στα ομοσπονδιακά κράτη χωρίς να δημιουργούν προβλήματα στην άσκηση της πολιτικής, π.χ. το τεράστιο χάσμα μεταξύ δυτικού και ανατολικού τομέα της Γερμανίας, της Βόρειας και Νότιας Ιταλίας, της Καλιφόρνιας και της Αλαμπάμα στις ΗΠΑ.

Ναι, αλλά στις ΗΠΑ υπάρχει μεν διαφορά στην ανάπτυξη μεταξύ πολιτειών αλλά ταυτόχρονα υφίσταται μεγάλη κινητικότητα της εργασίας. Το επιχείρημα αυτό είναι απόλυτα σωστό, όπως έχει επισημανθεί από τη δεκαετία του 60 στην οικονομική θεωρία από τον Καθηγητή R.Mundell (1961). Στην Ευρώπη υπάρχει πράγματι μικρή κινητικότητα των εργαζομένων από χώρα σε χώρα λόγω της διαφορετικής γλώσσας και της διαφοράς στις κοινωνικές και πολιτιστικές συνήθειες. Αντίθετα, στις ΗΠΑ το εργατικό δυναμικό μιας πολιτείας που πλήττεται από ανεργία μετακινείται σε άλλη πολιτεία με μηδενική ανεργία ή ανεργία τριβής.

Οι πολίτες έχουν συνηθίσει στη χρήση του εθνικού νομίσματος. Σε ορισμένες χώρες έχουν ταυτισθεί, για ιστορικούς και πολιτισμικούς λόγους με αυτό. Να καταργηθεί ένα εθνικό νόμισμα είναι μια τραυματική πράξη. Να προσαρμοσθούμε σε ένα νέο νόμισμα είναι πολύ δύσκολο. Η αλλαγή των νομισματικών σειρών στη Γαλλία και στο Ηνωμένο Βασίλειο τις δεκαετίες του 60 και του 70 αφομοιώθηκαν από τους πολίτες πολλά χρόνια μετά.

Στη σημερινή όμως εποχή που κυριαρχούν τα ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης και η παραστατική διαφήμιση, η ενημέρωση και η προσαρμογή των πολιτών θα είναι πιο εύκολη. Η ΕΚΤ άρχισε ήδη σε επίπεδο ευρωζώνης μία τεράστια εκστρατεία ενημέρωσης για τα τραπεζογραμμάτια και κέρματα ευρώ.

Οι υπέρμαχοι του ευρώ ισχυρίζονταν ότι το ενιαίο νόμισμα θα εκτόπιζε μερικά το δολάριο στις διεθνείς συναλλαγές και τουλάχιστον το ευρώ θα ήταν εξ ίσου ισχυρό νόμισμα όσο το δολάριο. Αυτό δεν συνέβη τον πρώτο ενάμιση χρόνο

λειτουργίας της ευρωζώνης. Πράγματι, το ευρώ είχε φθάσει να χάνει το 30% της αξίας του σε σχέση με την ισοτιμία εκκίνησης της 4/1/2000. Στη συνέχεια ανέκαμψε και οι προοπτικές είναι θετικές. Η ατυχία για το ενιαίο ευρωπαϊκό νόμισμα είναι ότι συνεχιζόταν ο ανοδικός και ισχυρός επιχειρηματικός κύκλος στις ΗΠΑ επί εννέα χρόνια, αλλά όχι πλέον. Παράλληλα, η διαφορά μεταξύ των επιτοκίων άρα και των αποδόσεων των ομολόγων ΗΠΑ και της ζώνης του ευρώ παραμένει με συνέπεια ένα μεγάλο μέρος των παγκόσμιων συναλλαγματικών διαθεσίμων να κατευθύνεται στις ΗΠΑ. Αυτό εξηγείται βέβαια από τον τρόπο διαμόρφωσης των προσδοκιών για τις ισοτιμίες έτσι που να διαμορφώνεται ευνοϊκή για το δολάριο ΗΠΑ η συνθήκη βραχυχρόνιας ισορροπίας της αγοράς συναλλάγματος, η γνωστή σχέση της ισοδυναμίας επιτοκίων

$E(R_t^*) + i^* = i$	(2.1)
----------------------	-------

Όπου ο πρώτος όρος στο αριστερό μέλος της εξίσωσης εκφράζει τον αναμενόμενο ρυθμό μεταβολής της τρέχουσας τιμής του συναλλάγματος, πχ. εδώ του δολαρίου σε μονάδες ευρώ, i^* το επιτόκιο των αμερικανικών τίτλων και i το αντίστοιχο ευρωπαϊκό επιτόκιο.

Επιπλέον η εισαγωγή του ευρώ συνέπεσε με ένα καθοδικό κύκλο στην Ευρωπαϊκή αγορά. Στις αρχές του 2007 όμως, η ζώνη του ευρώ ανακάμπτει. Οι προβλέψεις είναι για αύξηση του ΑΕΠ 3%, η διαφορά των επιτοκίων ΕΕ και ΗΠΑ κλείνει ενώ η οικονομία των ΗΠΑ εξασθενεί. Επομένως, η αρνητική κατάσταση για το ενιαίο νόμισμα μπορεί να αναστραφεί. Ήδη τις πρώτες ημέρες του 2001 το ευρώ ανέκτησε το 16,6% της χαμένης αξίας του. Οι ΗΠΑ είναι ομοσπονδιακό κράτος με ενιαία οικονομική πολιτική. Η ζώνη του ευρώ έχει ενιαία νομισματική πολιτική αλλά ουσιαστικά η δημοσιονομική πολιτική και η πολιτική μισθών και ημερομισθίων παραμένει στις εθνικές κυβερνήσεις. Και το επιχείρημα αυτό είναι σωστό. Ωστόσο, το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης, οι δημοσιονομικοί και νομισματικοί περιορισμοί, καθώς και οι γενικές κατευθυντήριες γραμμές οικονομικής πολιτικής ήθελαν να εξασφαλίσουν έναν αποτελεσματικό συντονισμό της οικονομικής πολιτικής, ο οποίος αποδείχτηκε αναποτελεσματικός στην πρόσφατη κρίση από τα μέσα του 2007 και μετά. Βέβαια, το ζήτημα εξαρτάται από την πολιτική ένωση της Ευρώπης την οποία προωθούν οι φεντεραλιστές. Παρά τις αντιστάσεις που συναντά, βήματα γίνονται προς την κατεύθυνση της Κοινής Ευρωπαϊκής, του συντονισμού της πολιτικής απασχόλησης και της θεσμικής μεταρρύθμισης ώστε με τον περιορισμό των αποφάσεων που απαιτείται ομοφωνία να καταστεί η ΕΕ πλέον ευέλικτη και αποτελεσματική.

2.2 ΤΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ

Το πιο προφανές πλεονέκτημα είναι η εξάλειψη κόστους ανταλλαγής νομισμάτων στις ενδοκοινοτικές συναλλαγές που αποτελούν το 60% των εμπορικών

συναλλαγών των κρατών μελών. Αυτό συνεπάγεται: α) εξοικονόμηση κόστους από την απουσία πράξεων κάλυψης του κινδύνου όταν η τιμολόγηση πράξεων γίνεται σε ευρώ β) την εξαφάνιση των πράξεων μετατροπής του ενός νομίσματος σε άλλο νόμισμα της ζώνης και την επιβάρυνση του κόστους από τις πράξεις αυτές. Αυτό ισχύει για το συνάλλαγμα και τα τραπεζογραμμάτια εφόσον στη μεταβατική περίοδο οι τράπεζες δεν εισπράττουν, σύμφωνα με τους κανόνες καλής πρακτικής, προμήθειες μετατροπής. Από την 1/3/2002, οπότε αποσύρθηκε και το τελευταίο εθνικό νόμισμα της ζώνης και μόνο νόμιμο χρήμα θα είναι το ευρώ, το πλεονέκτημα αυτό μεγιστοποιείται. Ιδιαίτερο αντίκτυπο θα έχει στα ενδοκοινοτικά ταξίδια όπου ο ταξιδιώτης ή ο περιηγητής δεν χρειάζεται να μετατρέψει τα τραπεζογραμμάτια και θα έχει μεγάλο όφελος από το ενιαίο νόμισμα. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρόβλεψε το 1998 ότι από την εξάλειψη του συναλλαγματικού κινδύνου και του κόστους μετατροπής θα προέκυπτε όφελος της τάξης του 0,3% με 0,4% του ΑΕΠ της ΕΕ που ισοδυναμεί με 14,7 δισεκ.ευρώ το χρόνο. Ειδικότερα, για την Ελλάδα εκτιμάται ότι το όφελος ανέρχεται σε 733,6 εκατομ.ευρώ το χρόνο.

Η τιμολόγηση όλων των αγαθών και υπηρεσιών σε ευρώ αυξάνει τη διαφάνεια και τον ανταγωνισμό. Επιτρέπει σε κάθε παραγωγό να επιλέξει ευκολότερα τους πιο ανταγωνιστικούς προμηθευτές. Επιτρέπει στον καταναλωτή να πραγματοποιήσει, σε

όποια χώρα της ευρωζώνης και αν ταξιδεύει, την πιο ευνοϊκή για αυτόν αγορά χωρίς να είναι αναγκασμένος να μετατρέπει στο εθνικό του νόμισμα την τιμή των προσφερομένων προϊόντων και υπηρεσιών.

Για να λειτουργήσει πιο αποτελεσματικά η ενιαία αγορά πρέπει να εξαλειφθούν οι διακυμάνσεις στις συναλλαγματικές ισοτιμίες που διαταράσσουν τις εμπορικές συναλλαγές και τις διασυνοριακές επενδύσεις διαφοροποιώντας την αποδοτικότητα με απρόβλεπτο τρόπο. Μία έστω μικρή διακύμανση των ισοτιμιών μπορεί να ανατρέψει την ισορροπία των συμβάσεων μεταξύ δύο επιχειρήσεων της ΕΕ με συνέπεια η μετακύλιση του κόστους να θίξει τα συμφέροντα και την αγοραστική δύναμη των καταναλωτών. Οι πιθανοί αυτοί κίνδυνοι εξαφανίζονται με το ενιαίο νόμισμα και παγιώνεται η εύρυθμη λειτουργία της ενιαίας αγοράς.

Τα κριτήρια σύγκλισης και το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης έχουν στόχο την εξυγίανση των δημόσιων οικονομικών και την εξασφάλιση σταθερότητας των τιμών. Αυτό το σταθερό οικονομικό πλαίσιο ευνοεί την αύξηση των ενδοκοινοτικών συναλλαγών, την αποταμίευση και την καλύτερη κατανομή των πόρων και ενισχύει την οικονομική ανάπτυξη. Πράγματι, μετά από μία δύσκολη εκκίνηση με ρυθμούς ανάπτυξης 2%, σήμερα οι προβλέψεις για αύξηση του ΑΕΠ της ζώνης του ευρώ κατά 3% είναι απόλυτα πραγματιστικές. Το 1998 η διεθνής αγορά των τίτλων του δημοσίου χρέους κυριαρχείτο από τοποθετήσεις σε χρεόγραφα των ΗΠΑ.

Με την εισαγωγή του ευρώ θα αναπτυχθούν οι κεφαλαιαγορές σε ευρώ και τα κράτη μέλη θα έχουν εναλλακτικούς τρόπους κάλυψης των δανειακών τους υποχρεώσεων. Αν και το δημόσιο χρέος των κρατών της ζώνης του ευρώ μειώθηκε, οι νέες εκδόσεις σε ευρώ έφθασαν τα 2 δισεκ.ευρώ μέχρι και το πρώτο τρίμηνο του 2000. Εντυπωσιακή ήταν και η αύξηση των ιδιωτικών εταιρικών ομολόγων σε ευρώ που ξεπέρασε το 77,2% μέσα στο 1999.

Δημιουργήθηκαν έτσι αγορές ομολόγων σε ευρώ με βάθος και με προοπτική ανάπτυξης.

Η σταθερότητα των τιμών συνεπάγεται τη μείωση των επιτοκίων, επόμενα την πρόσβαση επιχειρήσεων και ιδιωτών σε μια ευρωπαϊκή δανειακή αγορά χαμηλού κόστους που αυξάνει το εισόδημα των πολιτών και των εταιριών με τον περιορισμό του χρηματοοικονομικού κόστους.

Η αντικατάσταση των εθνικών νομισμάτων από το ευρώ οδηγεί σε απλοποίηση της ταμιακής διαχείρισης και της διαχείρισης διαθέσιμων. Επιπρόσθετα μειώνει το λειτουργικό κόστος των επιχειρήσεων που προκύπτει από την τήρηση και

παρακολούθηση πολλών λογαριασμών σε συνάλλαγμα. Επάγεται, επίσης, μείωση του αριθμού των τραπεζικών λογαριασμών, των λογιστικών εγγραφών και των ορίων που τηρούνται σε λογαριασμούς συναλλάγματος.

Με τον τρόπο αυτό εξοικονομούνται κεφάλαια, αδρανή μέχρι τώρα λόγω των ορίων, και ενισχύονται τα κεφάλαια κίνησης των επιχειρήσεων.

Οι ΗΠΑ παράγουν το 22% του παγκόσμιου πλούτου, κατέχουν το 18% του παγκόσμιου εμπορίου αλλά το δολάριο χρησιμοποιείται στο 65% των διεθνών συναλλαγών. Το ευρώ φιλοδοξεί να καταστεί διεθνές και αποθεματικό νόμισμα και να περιορίσει την κυριαρχία του δολαρίου. Βέβαια αυτό δεν συνέβη μέχρι τώρα λόγω του ισχυρού και παρατεινόμενου επί εννέα έτη ανοδικού οικονομικού κύκλου των ΗΠΑ και του αδύνατου ευρώ. Όμως, από το Β' εξάμηνο του 2000, η οικονομία της ζώνης του ευρώ ανακάμπτει, αναμένονται ρυθμοί ανάπτυξης άνω του 3% και οι προοπτικές είναι θετικές. Μην ξεχνάμε την παρατήρηση του πρώην Υφυπουργού Οικονομικών των ΗΠΑ Φρεντ Μπέργκστεν που ίσως αποβεί προφητική: «το εξωτερικό χρέος των ΗΠΑ ξεπερνά το 1 τρισεκ.δολάρια και αυξάνεται με ρυθμούς της τάξης του 15% με 20% ετησίως. Αντίθετα, στη ζώνη του ευρώ το δημόσιο χρέος ευρίσκεται υπό απόλυτο έλεγχο και σε πολλές χώρες μειώνεται». Όταν επιβραδυνθεί ο ρυθμός ανάπτυξης της οικονομίας των ΗΠΑ και μεγεθυνθεί η ευρωπαϊκή ανάπτυξη ο συσχετισμός των δυνάμεων μεταξύ δολαρίου και ευρώ θα αλλάξει.

2.3 ΘΕΩΡΙΑ ΑΡΙΣΤΩΝ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

2.3.1 ΚΡΙΤΗΡΙΑ

Πριν αναφέρουμε την σημασία της θεωρίας των άριστων νομισματικών περιοχών, θα πρέπει να αναφερθούμε στις μορφές της οικονομικής ενοποίησης σύμφωνα με τον B.Balassa (1976). Πρώτον, **η ζώνη ελεύθερων συναλλαγών** κατά την οποία οι χώρες-μέλη στην προσπάθεια τους να ενοποιήσουν τις αγορές αγαθών υιοθετούν ενιαία μέτρα περιορισμού του ενδοκοινοτικού εμπορίου, ενώ η κάθε μια διατηρεί τους δικούς της περιορισμούς έναντι των τρίτων χωρών. Δεύτερον, **η τελωνειακή ένωση** (ΤΕ), κατά την οποία επιπλέον της (ΖΕΣ) καταργούνται τα μέτρα περιορισμού του ενδοκοινοτικού εμπορίου ενώ ταυτόχρονα υιοθετείται κοινό εμπορικό φράγμα έναντι των τρίτων χωρών. Τρίτον, **η κοινή αγορά** (ΚΑ) κατά την οποία η οικονομική ενοποίηση διευρύνεται σε όλες τις αγορές, δηλαδή εκτός από την αγορά αγαθών εδώ περιλαμβάνονται και η ελεύθερη κίνηση συντελεστών. Τέταρτον, η νομισματική ένωση (ΝΕ), η οποία συνιστά μια κοινή αγορά και επιπλέον η νομισματική πολιτική των χωρών μελών της ένωσης ασκείται από ανεξάρτητο υπερεθνικό οργανισμό. Τέλος, **η οικονομική ένωση** η οποία επιπλέον της νομισματικής ένωσης διαθέτει υπερεθνικό οργανισμό ο οποίος ασκεί τη δημοσιονομική και όλες τις υπόλοιπες πολιτικές της ένωσης.

Άριστη νομισματική περιοχή (ΑΝΠ) θεωρείται μια γεωγραφική επικράτεια μιας ομάδας χωρών οι οποίες έχουν υιοθετήσει ένα κοινό νόμισμα. Το κοινό αυτό νόμισμα μπορεί να κυμαίνεται ελεύθερα με τα νομίσματα των χωρών του υπόλοιπου κόσμου. Μια τέτοια ένωση αποτελεί και η οικονομική και νομισματική ένωση (ΕΝΕ). Η θεωρία των άριστων νομισματικών περιοχών, που αναπτύχθηκε αρχικά την δεκαετία του '60 από τους Mundell (1961) και Mckinnon (1963), παρέχει κάποια κριτήρια μέσα από τα οποία εκτιμούνται τα κόστη και τα οφέλη από την ένταξη μιας χώρας σε αυτές. Τα κριτήρια αυτά είναι : α) η ομοιότητα των δομών των οικονομιών τους, β) η υψηλή κινητικότητα των παραγωγικών συντελεστών, και ιδιαίτερα της εργασίας που αποτελεί κύριο μηχανισμό προσαρμογής έναντι των ασύμμετρων διαταραχών, δηλαδή διαταραχών που είτε δεν πλήττουν το σύνολο των χωρών της νομισματικής ένωσης αλλά μόνο ορισμένες από αυτές τις χώρες, είτε πλήττονται όλες οι οικονομίες των ΑΝΠ

σε διαφορετική έκταση,

γ) ο βαθμός ανοίγματος στο διεθνές εμπόριο των υποψηφίων χωρών με τις υπόλοιπες χώρες των ΑΝΠ,

δ) η ευκαμψία μισθών και τιμών,

ε) να μη διαφέρουν σημαντικά οι ρυθμοί πληθωρισμού τους,

στ) η ενοποίηση των οικονομικών αγορών

Ομοιότητα δομών.

Η απώλεια της ανεξαρτησίας της συναλλαγματικής πολιτικής αποτελεί κόστος όταν οι οικονομίες πλήττονται από ασύμμετρες διαταραχές καθώς οι κυμαινόμενες συναλλαγματικές ισοτιμίες είναι κύριος μηχανισμός αποκατάστασης της ισορροπίας. Επομένως μια χώρα άρα θα είχε όφελος να ενταχθεί στις ΑΝΠ μόνο όταν οι διαταραχές είναι συμμετρικές. Θα πρέπει επίσης να αναφέρουμε πως, σύμφωνα με τις εκθέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ότι οι διαταραχές που ενδεχομένως τις πλήττουν θα είναι συμμετρικές και άρα δεν θα υπάρξει ανάγκη της συναλλαγματικής ισοτιμίας, και κατ' επέκταση συγχρονισμός των επιχειρηματικών κύκλων των οικονομιών αυτών. Στόχος για την ένταξη στην ΑΝΠ είναι οι οικονομικοί κύκλοι των υπό ένταξη χωρών να συγκλίνουν με αυτούς των άλλων κρατών μελών της Νομισματικής Ένωσης. Κάτι τέτοιο, σύμφωνα με τα προαναφερθέντα, θα σήμαινε σταθερότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας και κατά συνέπεια απουσία ασύμμετρων διαταραχών. Συμπεραίνουμε ότι το κόστος από την εγκατάλειψη της ανεξαρτησίας της νομισματικής πολιτικής και της πολιτικής των κυμαινόμενων συναλλαγματικών ισοτιμιών, που χρησιμοποιούνται για την προσαρμογή της οικονομίας μετά από κάποια διαταραχή, δεν είναι πολύ μεγάλο όταν υπάρχει ομοιότητα των δομών των οικονομιών και σύγκλιση των επιχειρηματικών κύκλων.

Κινητικότητα παραγωγικών συντελεστών

Σύμφωνα με τον Mundell (1961) αποτελεί κόστος για τα κράτη μέλη, η αδυναμία τους να απορροφήσουν τις επιπτώσεις που προκαλούνται στις οικονομίες τους όταν αυτές πλήττονται από ασύμμετρες διαταραχές εντός μιας νομισματικής ένωσης, εφόσον έχουν χάσει το δικαίωμα άσκησης αυτόνομης εθνικής νομισματικής και συναλλαγματικής πολιτικής. Εάν, όμως υπάρχει μεγάλη εσωτερική κινητικότητα των συντελεστών παραγωγής, δηλαδή αν οι παραγωγικοί συντελεστές μετακινούνται από χώρες μέλη με πλεόνασμα παραγωγικών συντελεστών προς χώρες μέλη με έλλειμμα, τότε το παραπάνω κόστος εξαφανίζεται ενώ ταυτόχρονα παύει να υπάρχει η ανάγκη άσκησης ανεξάρτητης συναλλαγματικής πολιτικής.

Ο Mundell παραθέτει και ένα υπόδειγμα όπου χωρίζει την βόρεια Αμερική σε δυτική και ανατολική όπου χαρακτηρίζονται από ελαστικές συναλλαγματικές ισοτιμίες (US/Canadian), πλήρη απασχόληση και ισορροπία στο ισοζύγιο πληρωμών. Υποθέτει ότι η ανατολική Αμερική παράγει αυτοκίνητα ενώ η δυτική Αμερική παράγει ξυλεία. Αν υποθεθεί ότι υπάρχει μια μετακίνηση της ζήτησης από αυτοκίνητα σε ξυλεία και αν υποθεθεί επίσης ότι δεν μπορούν να μειωθούν οι τιμές και οι μισθοί χωρίς να προκαλέσουν πληθωρισμό και ανεργία, τότε η παραπάνω μετατόπιση της ζήτησης θα προκαλέσει ανεργία στην ανατολική Αμερική και πληθωριστικές πιέσεις στην δυτική Αμερική. Αυτό το πρόβλημα θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί μέσω των κυμαινόμενων συναλλαγματικών ισοτιμιών. Επίσης, με άσκηση κατάλληλης νομισματικής πολιτικής, εν προκειμένω επεκτατικής, θα μπορούσε να αποφευχθεί ο πληθωρισμός δυτικά και η ανεργία ανατολικά. Όμως κατά τον Mundell το παραπάνω πρόβλημα θα μπορούσε να επιλυθεί αν υπήρχε κινητικότητα των παραγωγικών συντελεστών από την δύση στην ανατολή. Συνοψίζοντας, εφόσον η συναλλαγματική ισοτιμία δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τις χώρες μέλη μιας αρίστης νομισματικής περιοχής για την εξισορρόπηση από τις διάφορες διαταραχές, αφού υπάρχει κοινό νόμισμα, τότε αυτό επιτυγχάνεται μέσω της κινητικότητας των συντελεστών παραγωγής, ιδίως της εργασίας. Στην Ευρώπη ωστόσο παρατηρείται εμμονή των ρυθμών ανεργίας, λόγω της χαμηλής κινητικότητας της εργασίας μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών. Αυτό το φαινόμενο όμως σχετίζεται με διάφορους παράγοντες. Μερικοί από αυτούς είναι ότι οι εργαζόμενοι θα πρέπει να μετακινούνται σε χώρες όπου υπάρχει διαφορετική κουλτούρα, διαφορετική γλώσσα καθώς επίσης και διαφορετικά φορολογικά συστήματα που πιθανόν να αποθαρρύνουν την κινητικότητα της εργασίας.

Βαθμός ανοίγματος στο διεθνές εμπόριο

Σύμφωνα με τον McKinnon (1963), η ένταξη μιας χώρας σε μια νομισματική ένωση είναι περισσότερο ελκυστική όσο πιο ανοιχτή είναι η οικονομία της. Ο McKinnon αναπτύσσει ένα υπόδειγμα σύμφωνα με το οποίο υπάρχει μια μόνο νομισματική ένωση ωστόσο η συναλλαγματική ισοτιμία είναι ελεύθερα κυμαινόμενη με τον υπόλοιπο κόσμο. Έστω ότι η χώρα παράγει μη εμπορεύσιμα καθώς επίσης και εμπορεύσιμα αγαθά, που χωρίζονται σε εισαγώγιμα και εξαγώγιμα αγαθά. Αν η χώρα είναι πολύ ανοιχτή στο διεθνές εμπόριο, τότε οι εισαγωγές και οι εξαγωγές επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό την εγχώρια κατανάλωση. Αν υποθέσουμε ότι γίνεται μια υποτίμηση του νομίσματος αυτό θα μετακινήσει την παραγωγή από τα μη διεθνώς εμπορεύσιμα στα εμπορεύσιμα αγαθά και την κατανάλωση από τα διεθνώς εμπορεύσιμα στα μη

εμπορεύσιμα αγαθά. Αυτό οδηγεί σε αύξηση του επιπέδου των τιμών αφού υπάρχει βελτίωση του εμπορικού ισοζυγίου μέσω της αύξησης της ανταγωνιστικότητας των εμπορεύσιμων αγαθών της χώρας και αφού τα εμπορεύσιμα αγαθά καταλαμβάνουν μεγάλο μερίδιο του καταναλωτικού καλαθιού. Η αύξηση του επιπέδου των τιμών αντίκειται στους στόχους των κυβερνήσεων για σταθερό επίπεδο τιμών. Ο McKinnon επομένως συμπεραίνει ότι το σύστημα των κυμαινόμενων συναλλαγματικών ισοτιμιών είναι λίγο αποτελεσματικό. Προσθέτει ότι το πρόβλημα που δημιουργήθηκε θα μπορούσε να επιλυθεί μέσω της ασκήσεως κατάλληλης δημοσιονομικής και νομισματικής πολιτικής προκειμένου να μειωθεί η ζήτηση και για τα εισαγόμενα και για τα εξαγόμενα αγαθά. Η χαμηλή ζήτηση για εξαγόμενα αγαθά θα απελευθέρωνε αγαθά για εξαγωγές ενώ η χαμηλή ζήτηση για εισαγόμενα αγαθά θα μείωνε τις εισαγωγές. Αφού ο τομέας των μη εμπορεύσιμων αγαθών είναι μικρός, η χαμηλή ζήτηση τους θα δημιουργούσε μικρή ανεργία σε αυτόν τον τομέα που όμως αυτό θα αντιμετωπισθεί μέσω της κινητικότητας εργαζομένων στον τομέα των εμπορεύσιμων αγαθών. Έτσι όσο πιο ανοιχτή οικονομία έχουμε τόσο πιο αποτελεσματικές είναι οι μακροοικονομικές πολιτικές χωρίς την χρήση των ελεύθερα κυμαινόμενων ισοτιμιών.

Αντίθετα, έστω ότι είχαμε μια σχετικά κλειστή οικονομία, που σημαίνει ότι παράγει περισσότερο μη εμπορεύσιμα αγαθά. Αν γινόταν μια υποτίμηση του νομίσματος, τότε όπως και παραπάνω θα είχαμε αύξηση του επιπέδου των τιμών όχι όμως τόσο μεγάλη όσο όταν έχουμε μια ανοιχτή οικονομία και αυτό συμβαίνει γιατί τώρα τα μη εμπορεύσιμα αγαθά είναι αυτά που έχουν μεγάλο μερίδιο στο καταναλωτικό καλάθι. Αντίθετα, αν ασκηθούν οι κατάλληλες δημοσιονομικές και νομισματικές πολιτικές για την βελτίωση του εμπορικού ισοζυγίου έτσι ώστε να μειώσουν την ζήτηση των εμπορεύσιμων και μη εμπορεύσιμων αγαθών, η ανεργία που θα δημιουργηθεί στον τομέα των μη εμπορεύσιμων αγαθών θα είναι πιο υψηλή από ότι η ανεργία στην ανοιχτή οικονομία. Επομένως, θα χρειαστεί να μειωθούν οι τιμές. Άρα οι κυμαινόμενες συναλλαγματικές ισοτιμίες είναι αναγκαίες όταν πρόκειται για σχετικά κλειστές οικονομίες από ότι αν ασκηθούν μακροοικονομικές πολιτικές. Εν κατακλείδι η αποτελεσματικότητα της συναλλαγματικής πολιτικής μιας χώρας εξαρτάται από το πόσο ανοιχτή οικονομία έχει. Πιο συγκεκριμένα, όσο περισσότερο ανοιχτή είναι μια οικονομία τόσο λιγότερο αποτελεσματική είναι η συναλλαγματική της πολιτική και το κόστος από την απώλεια της ανεξαρτησίας της είναι μικρότερο.

Επιπρόσθετα, όταν μια χώρα πλήττεται από μια αρνητική διαταραχή, είναι προτιμότερο να ανήκει σε μια νομισματική ένωση διότι έτσι οι κίνδυνοι μοιράζονται

μεταξύ των μελών της ΑΝΠ. Η ένταξη μιας χώρας σε μια νομισματική ένωση έχει ως αποτέλεσμα την μείωση του αναλαμβανόμενου κινδύνου από πιθανές διαταραχές, κάτι που δίνει ώθηση στο εμπόριο της και αυτό έχει θετική επίδραση στην σύγκλιση των επιχειρηματικών κύκλων.

Ευκαμψία τιμών και μισθών

Από την ανάλυση των Mundell και Mckinnon φαίνεται η σπουδαιότητα της ευκαμψίας των τιμών και των μισθών μεταξύ χωρών που μοιράζονται ένα κοινό νόμισμα, για την απορρόφηση των ασύμμετρων διαταραχών που προκαλούν πληθωρισμό και ανεργία.

Σε αυτήν την περίπτωση, η απώλεια του εργαλείου της συναλλαγματικής ισοτιμίας δεν αποτελεί κόστος.

Ομοιομορφία στους ρυθμούς πληθωρισμού.

Όταν οι ρυθμοί πληθωρισμού μεταξύ των χωρών των ΑΝΠ παραμένουν όμοιοι, με το πέρασμα του χρόνου, προωθείται και το εμπόριο χωρίς να υπάρχει ανάγκη προσαρμογής μέσω των διακυμάνσεων της ονομαστικής συναλλαγματικής ισοτιμίας. Διαφορετικά, ο υψηλός πληθωρισμός αντιμετωπίζεται με πραγματική ανατίμηση του εθνικού νομίσματος που επιφέρει μείωση της ανταγωνιστικότητας των προϊόντων της χώρας και επομένως έχει επίπτωση στο εμπόριό της. Επίσης, ο υψηλός πληθωρισμός σχετίζεται και με υψηλότερη ανεργία καθώς και με χαμηλότερα επίπεδα πραγματικού κατά κεφαλήν εισοδήματος. Τέλος, η ενοποίηση των αγορών πραγματοποιείται μέσω της οικονομικής σύγκλισης, όπου όλες οι χώρες μέλη της ΕΝΕ έχουν ικανοποιήσει τα κριτήρια του Μάαστριχτ, ακόμη και μέσω της ομοιομορφίας οικονομικών θεσμών και αγορών, του βαθμού οικονομικών ροών ανάμεσα στις χώρες και τέλος της ισοδυναμίας των αγοραστικών δυνάμεων.

2.3.2 ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΝΟΠΙΟΙΗΣΗ

Στην δεκαετία του '70 άρχισαν να μελετώνται και να συνδυάζονται διαφορετικές πλευρές της θεωρίας των άριστων νομισματικών περιοχών. Δυο παράμετροι που αποτέλεσαν επίκεντρο μελέτης εκείνη την εποχή, ήταν η οικονομική και η πολιτική ενοποίηση. Έχουν ήδη προαναφερθεί οι παράγοντες που οδηγούν σε υψηλό βαθμό οικονομικής ενοποίησης. Όσον αφορά την πολιτική ενοποίηση θεωρείται σημαντική

διότι οι χώρες συμμετέχουν σε κοινές δεσμεύσεις και συνεργάζονται σε διάφορες οικονομικές πολιτικές. Ο Issing (2001) αναφέρει ότι η Ευρώπη ξεκίνησε αρχικά με τελωνειακή ένωση, μέχρι 31-12-1992, έπειτα οδηγήθηκε στην κοινή αγορά (1-1-1993 έως 1-1-2001), αργότερα στην νομισματική ενοποίηση (από 1-1-2001) και σταδιακά ενδέχεται να οδηγηθεί προς την πολιτική ενοποίηση.

Υπάρχουν τρεις βασικές απόψεις γύρω από την πολιτική ενοποίηση της Ευρώπης. Η πρώτη ταυτίζεται με την ύπαρξη αυξημένης πολιτικής ενοποίησης λόγω της στενότερης σχέσης διαφορετικών τμημάτων του δημόσιου τομέα. Η δεύτερη άποψη αναφέρεται στην σύνδεση της πολιτικής ενοποίησης και της νομισματικής ενοποίησης. Αυτή η σύνδεση αποτυπώνεται μέσω του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ) και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Παράλληλα, η συναλλαγματική πολιτική καθορίζεται από κοινού από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και το ΕΣΚΤ. Η τρίτη άποψη αναφέρεται στην αυξημένη ανάγκη πολιτικού συντονισμού, λόγω των αυξανόμενων πολιτικών αλληλεπιδράσεων μεταξύ των χωρών.

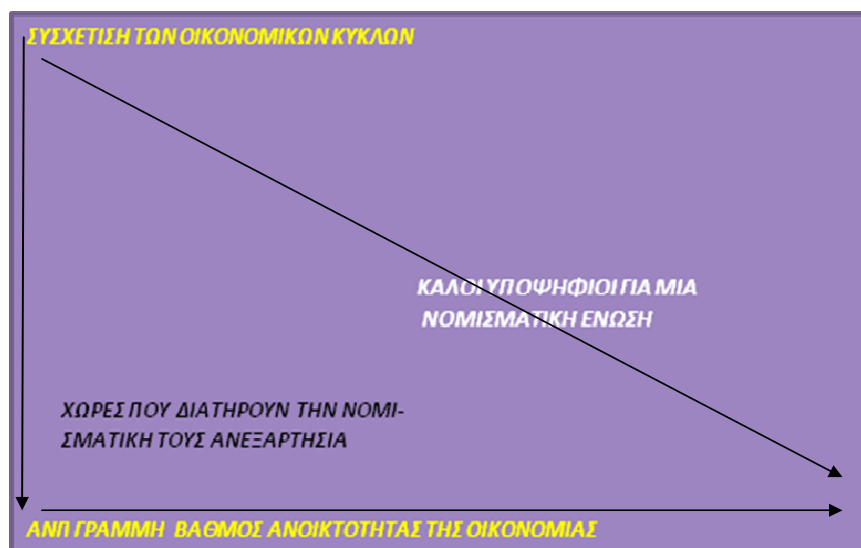
2.3.3 ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΩΝ ΑΝΠ

Στα μέσα της δεκαετίας του '80 όπου το ενδιαφέρον για την Ευρωπαϊκή Ένωση αναζωπυρώθηκε, οι οικονομολόγοι ανέτρεξαν στην θεωρία των ΑΝΠ προκειμένου να απαντήσουν στο ερώτημα για το αν έπρεπε η Ευρώπη να προχωρήσει προς την κατεύθυνση μιας νομισματικής ενοποίησης. Ωστόσο, ξεκάθαρες απαντήσεις δεν δόθηκαν. Εντούτοις η σταδιακή θεωρητική και εμπειρική πρόοδος που σημειώθηκε στην θεωρία των ΑΝΠ, οδήγησε σε μια εκτίμηση των βασικών πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων μιας νομισματικής ενοποίησης. Παρατηρώντας την εξέλιξη της θεωρίας των άριστων νομισματικών περιοχών, την δεκαετία του '90 μέχρι και σήμερα το ενδιαφέρον επικεντρώνεται κυρίως στην πιο πολύπλοκη περιγραφή των πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων από την ένταξη σε μια νομισματική ένωση. Τα πλεονεκτήματα αφορούν στο μικρότερο κόστος συναλλαγών ανάμεσα στις χώρες που εμπορεύονται μεταξύ τους, λόγω της χρησιμοποίησης ενός και μόνο κοινού νομίσματος. Επιπλέον στα πλεονεκτήματα συγκαταλέγονται η σταθερότητα των τιμών και η μείωση της αβεβαιότητας σχετικά με την πορεία της συναλλαγματικής ισοτιμίας που προωθεί το εμπόριο και τις ξένες άμεσες επενδύσεις.

Στον αντίποδα βρίσκονται τα μειονεκτήματα που αναφέρονται στην απώλεια της αυτονομίας των χωρών στην άσκηση συναλλαγματικής πολιτικής εντός μιας νομισματικής ένωσης, που χρησιμοποιούταν ως σταθεροποιητικό εργαλείο έναντι των διαταραχών. Παρόλα αυτά, χώρες με στενούς εμπορικούς δεσμούς και σχετικά συσχετισμένους επιχειρηματικούς κύκλους είναι πιθανόν να ωφεληθούν από την συμμετοχή τους σε μια νομισματική ένωση.

Σύμφωνα με τους Frankel και Rose (1998) οι χώρες προκειμένου να ωφεληθούν από την ένταξή τους στην Ευρωζώνη θα πρέπει να έχουν τα εξής δύο χαρακτηριστικά : α) μεγάλο βαθμό της οικονομίας τους και β) υψηλή συσχέτιση των επιχειρηματικών τους κύκλων. Στο Διάγραμμα 1 η αρνητικής κλίσης γραμμή των άριστων νομισματικών περιοχών αποτυπώνει το παραπάνω όφελος από την υιοθέτηση ενός κοινού νομίσματος, που συνδέεται όπως προαναφέρθηκε θετικά με τον βαθμό εμπορίου και συσχέτισης των οικονομικών κύκλων των χωρών. Οι συνδυασμοί που βρίσκονται πάνω και δεξιά της γραμμής ANΠ αντιπροσωπεύουν τις ομάδες χωρών που θα έπρεπε να ενταχθούν σε μια νομισματική ένωση καθώς τα πλεονεκτήματα υπερτερούν των κοστών από την απώλεια άσκησης ανεξάρτητης νομισματικής πολιτικής. Αντίθετα, στα σημεία κάτω και δεξιά της γραμμής αυτής, τα κόστη υπερτερούν των ωφελειών και επομένως οι χώρες θα πρέπει να διατηρήσουν ανεξάρτητη νομισματική και συναλλαγματική πολιτική.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.1 Στοιχεία κόστους οφέλους υιοθέτησης κοινού νομίσματος

Πηγή: Frankel και Rose (1998)

Μορφοποιήθηκε: Ελληνικά

Μορφοποιήθηκε: Ελληνικά

Ο Krugman (1993) διαφωνώντας αναφέρει ότι καθώς το εμπόριο αυξάνει, οι χώρες οδηγούνται σε μεγαλύτερη εξειδίκευση στην παραγωγή, η οποία με την σειρά της οδηγεί σε περισσότερο ασύμμετρους οικονομικούς κύκλους. Ποιο συγκεκριμένα, λόγω της μείωσης του κόστους των συναλλαγών και της αυξανόμενης ενοποίησης των χωρών, οι χώρες εξειδικεύονται στην παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών στα οποία έχουν συγκριτικό πλεονέκτημα. Η εξειδίκευση αυτή κάνει τις χώρες πιο ευάλωτες σε στοχαστικές διαταραχές προσφοράς, το οποίο συνεπάγεται μείωση της συσχέτισης των επιχειρηματικών κύκλων (“υπόθεση εξειδίκευσης”). Επομένως υπάρχει κόστος από την ένταξη των χωρών σε μια νομισματική ένωση.

Σύμφωνα πάλι με τους De Grauwe και Mongelli (2005), η οικονομική ενοποίηση μπορεί να αυξάνει την ειδίκευση στην παραγωγή. Έτσι λοιπόν, η μεγαλύτερη οικονομική ενοποίηση σύμφωνα με την υπόθεση εξειδίκευσης, θα μετακινούσε μια χώρα μακριά από την περιογή των οφελών από την ένταξη σε μια νομισματική ένωση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΟΣΤΟΥΣ-ΟΦΕΛΟΥΣ ΑΠΟ ΤΟ ΕΥΡΩ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Έχουν περάσει εννέα χρόνια από την 1^η Ιανουαρίου 2001, όταν η Ελλάδα υιοθέτησε το ευρώ και έντεκα χρόνια από την έναρξη εφαρμογής της ενιαίας νομισματικής πολιτικής. Σε ότι αφορά την ανάπτυξη της ευρωζώνης, είναι πολύ δύσκολο να ξεχωρίσει κανείς την επίδραση του κοινού νομίσματος, καθώς η διεθνής συγκυρία την περίοδο αυτή υπήρξε ευμετάβλητη. Ταυτόχρονα, οι διαφορές στους ρυθμούς μεγέθυνσης των χωρών της ευρωζώνης παρέμειναν σημαντικές. Όπως προκύπτει, όμως, μέχρι τώρα η νομισματική ένωση είχε ευεργετικά αποτελέσματα όσον αφορά την σταθερότητα των τιμών. Ο μέσος πληθωρισμός παρέμεινε κοντά στα επίπεδα του 2% στην ευρωζώνη, παρά τις μεγάλες αυξήσεις στις τιμές του πετρελαίου. Επιπλέον, η αξιοπιστία της εφαρμοζόμενης νομισματικής πολιτικής και η ανεξαρτησία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας έχουν οδηγήσει σε συγκρατημένες μακροπρόθεσμες πληθωριστικές προσδοκίες. Άμεσο αποτέλεσμα αυτής της αξιοπιστίας είναι η διατήρηση των μακροπρόθεσμων επιτοκίων σε χαμηλά επίπεδα, προωθώντας έτσι την οικονομική ανάπτυξη. Το κοινό νόμισμα συνέβαλλε, επίσης, στην **αύξηση των εμπορικών συναλλαγών** ανάμεσα στις χώρες της ζώνης του ευρώ. Σε αυτό βοήθησε η εξάλειψη του συναλλαγματικού κινδύνου και η αναγκαιότητα διαφάνειας στις τιμολογιακές πρακτικές. Στοιχεία από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα δείχνουν ότι το εμπόριο αγαθών στην ευρωζώνη αυξήθηκε από 26,5% του ΑΕΠ το 1998 σε περίπου 31% του ΑΕΠ το 2005, ενώ το εμπόριο των υπηρεσιών αυξήθηκε από 5% του ΑΕΠ το 1998 σε περίπου 6,5% του ΑΕΠ το 2005. Σημαντική ήταν και η άνοδος των Ξένων Άμεσων Επενδύσεων ανάμεσα στις χώρες της Ευρωζώνης, φθάνοντας το 24% του ΑΕΠ το 2004 από περίπου 14% του ΑΕΠ το 1994.

Επιπλέον, η εισαγωγή του ευρώ έδωσε ώθηση στην **ολοκλήρωση των αγορών χρήματος και κεφαλαίου**. Συγκεκριμένα, η απόκλιση των επιτοκίων στην ευρωπαϊκή διατραπεζική αγορά έχει περιοριστεί στο ελάχιστο (περίπου 1 μονάδα βάσης) και οι αγορές επιχειρηματικών ομολόγων έχουν γνωρίσει σημαντική άνθηση. Όσον αφορά τις τοποθετήσεις των επενδυτών στις αγορές κεφαλαίου αυτές όλο και περισσότερο γίνονται με βάση κλαδικούς παράγοντες έναντι του γεωγραφικού παράγοντα. Φυσικά, πολλά απομένουν να γίνουν όσον αφορά την ολοκλήρωση των αγορών χρήματος και

κεφαλαίου και ειδικότερα την διασυννοριακή λειτουργία του τραπεζικού συστήματος στην ευρωζώνη.

3.1 ΟΦΕΛΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΑΠΟ ΤΟ ΕΥΡΩ

Ποια είναι τα οφέλη για την Ελλάδα από τη συμμετοχή της στην ευρωζώνη; Το πιο σημαντικό ίσως όφελος είναι η ενίσχυση της μακροοικονομικής σταθερότητας και του κλίματος εμπιστοσύνης. Αυτό οφείλεται στην αλλαγή του μίγματος πολιτικής που ήταν απαραίτητο για την ονομαστική σύγκλιση. Έτσι, η παγίωση συνθηκών νομισματικής και συναλλαγματικής σταθερότητας με την υιοθέτηση του ευρώ και της ενιαίας νομισματικής πολιτικής συνέβαλαν στην σταδιακή επιτάχυνση του ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης στην τάξη του 4%. Ρυθμός σημαντικά πάνω από τον μέσο όρο της ευρωζώνης.

Σημαντικό ρόλο στην αναθέρμανση της οικονομίας έπαιξε και η μείωση των επιτοκίων. Ο σημαντικός περιορισμός των ονομαστικών επιτοκίων στην Ελλάδα αποδίδεται εν μέρει και στην εξάλειψη του κινδύνου που ενσωμάτωναν στο παρελθόν τα εγχώρια επιτόκια προκειμένου να αντισταθμιστεί το ενδεχόμενο υποτίμησης της δραχμής. Ένα επιπρόσθετο όφελος της υποχώρησης των ονομαστικών επιτοκίων είχε να κάνει με τον περιορισμό του κόστους εξυπηρέτησης του δημοσίου χρέους. Έτσι διευκολύνθηκε η δημοσιονομική προσαρμογή για την οποία θα σας μιλήσω αναλυτικότερα σε λίγο.

Η μείωση των ονομαστικών επιτοκίων οδήγησε σε επιτάχυνση της πιστωτικής επέκτασης που χρηματοδότησε σε σημαντικό βαθμό την αύξηση της ζήτησης μέσω:

1. της αύξησης της διαθεσιμότητας πιστώσεων από το εγχώριο τραπεζικό σύστημα (κυρίως προς τα νοικοκυριά)

2. της διεύρυνσης των δυνατοτήτων χρηματοδότησης των ελληνικών επιχειρήσεων με τη συμμετοχή τους στη μεγάλη ενοποιημένη αγορά κεφαλαίων στην ζώνη του ευρώ

3. τον περιορισμό της γενικής αβεβαιότητας εξαιτίας της αποκλιμάκωσης του πληθωρισμού και της αμετάκλητης χρήσης του κοινού νομίσματος.

Το αποτέλεσμα ήταν να καταγραφούν πολύ υψηλοί ρυθμοί μεγέθυνσης για την ιδιωτική κατανάλωση (μέσος όρος 2001-2006 περίπου 3,8%) και τις επενδύσεις (μέσος όρος 2001-2006 περίπου 6,5%). Ταυτόχρονα, η άνοδος των τιμών των κατοικιών έδωσε ώθηση στις επενδύσεις σε κατοικίες, ενώ και η γενικότερη άνοδος της αξίας των περιουσιακών στοιχείων των νοικοκυριών δημιούργησε ένα αποτέλεσμα πλούτου που ενίσχυσε την κατανάλωση.

Ένα ακόμη από τα πολύ σημαντικά οφέλη για την Ελλάδα είναι η **αποκλιμάκωση του πληθωρισμού** ως συνέπεια της αξιοπιστίας που επέφερε η συμμετοχή σε ένα ισχυρό νόμισμα και η υιοθέτηση της κοινής νομισματικής πολιτικής. Ταυτόχρονα, και οι προσδοκίες που διαμορφώνονται πλέον για την μελλοντική εξέλιξη του πληθωρισμού κυμαίνονται σε πολύ χαμηλότερα επίπεδα, για παράδειγμα, σε σχέση με τις δεκαετίες του 1980 και 1990. Πλέον, δεν συζητάμε για διψήφιους ρυθμούς πληθωρισμού για την Ελλάδα αλλά για τον πληθωρισμό της ευρωζώνης με μια μικρή διαφορά η οποία βαίνει συνεχώς μειούμενη.

Η νομισματική και συναλλαγματική σταθερότητα έχουν επίσης περιορίσει σε μεγάλο βαθμό τις **επιπτώσεις** των διεθνών χρηματοοικονομικών και συναλλαγματικών **κρίσεων** στην Ελληνική οικονομία. Οι μηχανισμοί μετάδοσης, η αντίδραση και η προσαρμοστικότητα στις κρίσεις διαφέρουν σημαντικά ανάλογα με το εάν αναφερόμαστε σε μία μικρή ανοικτή οικονομία ή σε μία νομισματική ένωση 12 ή 13 πλέον χωρών.

Η υιοθέτηση του κοινού νομίσματος οδήγησε επίσης και σε μία **τόνωση του εμπορίου με τις χώρες της ευρωζώνης**. Οι εξαγωγές αγαθών προς τις χώρες της ευρωζώνης ως ποσοστό του συνόλου των Ελληνικών εξαγωγών αγαθών εμφανίζουν μια ανάκαμψη τα τελευταία πέντε χρόνια, ενώ οι εισαγωγές αγαθών από τις χώρες της ευρωζώνης ως ποσοστό του συνόλου των Ελληνικών εισαγωγών αγαθών τείνουν να σταθεροποιηθούν, αλλά σε χαμηλότερα επίπεδα από ότι στην δεκαετία του 1990. Φυσικά, η γεωγραφική κατανομή των εισαγωγών και των εξαγωγών επηρεάζεται από πολλούς ακόμη παράγοντες, ανάμεσα στους οποίους είναι η ανταγωνιστική θέση της χώρας σε όρους μοναδιαίου κόστους εργασίας, η κλαδική εξειδίκευση των εισαγωγών και εξαγωγών, η συναλλαγματική αξία του ευρώ, αλλά και γειτνίαση με συγκεκριμένες αγορές.

Η συμμετοχή στην ζώνη του ευρώ και οι επιταγές του αναμορφωμένου Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης έχουν προάγει την δημοσιονομική πειθαργία και έχουν συμβάλει αποφασιστικά στην δημοσιονομική εξυγίανση της Ελλάδας. Η προσπάθεια μας είναι σε καλό δρόμο, θα πρέπει όμως να συνεχιστεί και τα επόμενα χρόνια, κυρίως όσον αφορά τον περιορισμό των δαπανών και την προσπάθεια αντιμετώπισης της φοροδιαφυγής, για να ολοκληρώσουμε τη δημοσιονομική προσαρμογή. Πέρυσι το δημοσιονομικό έλλειμμα περιορίστηκε στο 2,6% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος κάτω από το όριο του 3% που επιβάλλει η Συνθήκη. Ο στόχος μας είναι να φθάσουμε σε ισοσκελισμένο ή πλεονασματικό προϋπολογισμό μέχρι το 2012 το αργότερο.

Ωστόσο πέρα από τις οικονομικές επιπτώσεις και τα οφέλη από την υιοθέτηση του κοινού νομίσματος υπάρχουν και σημαντικά πολιτικά οφέλη από την συμμετοχή στον σκληρό πυρήνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τη λεγόμενη Ευρωζώνη (Eurogroup). Η συμμετοχή στην Ευρωζώνη συνεπάγεται περαιτέρω πολιτική συνεργασία και συνεννόηση, η οποία σε αρκετές περιπτώσεις οδηγεί στην διαμόρφωση κοινών θέσεων σε ζητήματα που αφορούν το σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο ρόλος της Ευρωζώνης αναβαθμίζεται συνεχώς, και αυτό αναμένεται να συνεχιστεί και στο μέλλον. Οι δυσκολίες στην υιοθέτηση του ευρωσυντάγματος έχουν «παγώσει» τις διαδικασίες πολιτικής ενοποίησης. Αντιθέτως, η οικονομική συνεργασία των χωρών της ευρωζώνης καθίσταται όλο και πιο στενή όπως και η ανάγκη για καλύτερο συντονισμό των πολιτικών τους, δημιουργώντας έτσι και κανάλια στενότερης και τακτικότερης πολιτικής συνεργασίας. Είναι αυτονόητο ότι η συμμετοχή της Ελλάδας στην ομάδα αυτή των χωρών με ισχυρή επιρροή είναι πολλαπλά ωφέλιμη σε όλα τα επίπεδα.

Τα οφέλη από την υιοθέτηση του κοινού νομίσματος δεν εξαντλούνται σε αυτά που προαναφέραμε. Για να κάνουμε μία πληρέστερη ανάλυση θα έπρεπε να εξετάσουμε και το τι θα είχε συμβεί εναλλακτικά στην περίπτωση που όλα αυτά τα χρόνια η Ελλάδα είχε πορευθεί με το δικό της νόμισμα και την δική της αυτόνομη οικονομική πολιτική. Με βάση την εξέλιξη των παραγόντων που καθορίζουν την ανταγωνιστικότητα της χώρας, είναι βέβαιο ότι μέσα σε αυτήν την περίοδο θα είχε υπάρξει σημαντική διολίσθηση της δραχμής. Είναι μάλλον περιττό να αναλύσουμε τι θα σήμαινε κάτι τέτοιο σε όρους αναζωπύρωσης του πληθωρισμού. Ταυτόχρονα,

καταλαβαίνουμε όλοι ότι ο δανεισμός του δημοσίου θα γινόταν με ιδιαίτερα αυξημένο κόστος, δυσκολεύοντας ιδιαίτερα την δημοσιονομική εξυγίανση και προσαρμογή.

3.2 ΤΟ ΑΜΕΣΟ ΚΟΣΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ

Η υιοθέτηση του ευρώ βοήθησε στην αποκλιμάκωση του πληθωρισμού. Το γεγονός αυτό συνεισφέρει στην ταχύτερη βελτίωση της αγοραστικής δύναμης των καταναλωτών, ιδίως εάν λάβουμε υπόψη και την επιτάχυνση της οικονομικής ανάπτυξης. Όμως, συχνά εκφράζεται η άποψη ότι στην Ελλάδα υπάρχει «ακρίβεια» η οποία σε ένα βαθμό αποδίδεται στις στρογγυλοποιήσεις, τις ανατιμήσεις και την κερδοσκοπία από την εισαγωγή του ευρώ.

Είναι αλήθεια ότι τους πρώτους μήνες του 2002 η τιμολόγηση των αγαθών και υπηρεσιών σε ευρώ οδήγησε σε στρογγυλοποιήσεις προς τα πάνω στις τιμές κάποιων καταναλωτικών αγαθών και υπηρεσιών ευρείας κατανάλωσης. Οι αυξήσεις αυτές δεν δικαιολογούνταν πλήρως από την αύξηση του κόστους. Αυτό προκάλεσε δυσαρέσκεια στο ευρύ κοινό και δημιούργησε την εντύπωση γενικευμένων αυξήσεων στις τιμές. Πράγματι, ο πληθωρισμός επιβαρύνθηκε, αλλά όχι στο βαθμό που θα περίμενε κανείς με βάση την αντίληψη των καταναλωτών για τις τιμές. Στοιχεία από την Τράπεζα της Ελλάδος δείχνουν ότι η συμβολή των φαινομένων αυτών σε 0,5 της ποσοστιαίας μονάδας για τον πληθωρισμό του 2002. Ήταν δηλαδή σχετικά υψηλότερη από ότι στην ευρωζώνη, όπου η επιβάρυνση ανήλθε σε περίπου 0,1 με 0,3 της ποσοστιαίας μονάδας σύμφωνα με εκτιμήσεις της EUROSTAT.

Έρευνες συγκυρίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που καταγράφουν τις εντυπώσεις των καταναλωτών για τις τιμές αποκαλύπτουν ότι την περίοδο Απριλίου – Οκτωβρίου 2002 ο πληθωρισμός που αντιλαμβάνονταν οι καταναλωτές ήταν υψηλότερος του επίσημου πληθωρισμού που στηριζόταν στον Δείκτη Τιμών Καταναλωτή. Πώς εξηγείται αυτό λοιπόν; Κατά τη γνώμη μου, οι καταναλωτές επηρεάζονται ψυχολογικά δυσανάλογα από τις εξελίξεις των τιμών ορισμένων υπηρεσιών ή αγαθών των οποίων η συχνότητα κατανάλωσης είναι μεγάλη, ενώ η αξία

τους και η συμμετοχή τους στην συνολική κατανάλωση είναι μικρή. Τέτοια παραδείγματα είναι η εφημερίδα, ο καφές, το κούρεμα – και σίγουρα οι τιμές τους ανέβηκαν. Υπήρξαν όμως και υπηρεσίες και αγαθά των οποίων οι τιμές έμειναν σταθερές ή και μειώθηκαν. Ως παράδειγμα αναφέρω τα ηλεκτρικά και ηλεκτρονικά είδη που έχουν μεγαλύτερη συμμετοχή στην καταναλωτική δαπάνη των νοικοκυριών. Επειδή όμως έχουν μικρότερη συχνότητα κατανάλωσης οι αντιλήψεις των καταναλωτών για τον πληθωρισμό δεν ενσωματώνουν αυτά τα αγαθά.

Ένα άλλο γνωστό παράδειγμα της ψευδαίσθησης χρήματος έχει να κάνει με το φιλοδώρημα που συχνά αφήνουμε. Πριν την εισαγωγή του ευρώ ένας καταναλωτής άφηνε φιλοδώρημα 50, 100 ή 200 δραχμές για μια μικρή δαπάνη (2-3 καφέδες σε μία καφετέρια). Αμέσως μετά την εισαγωγή των κερμάτων του ευρώ το φιλοδώρημα για την αντίστοιχη δαπάνη έφθανε στο 1 ή 1,5 ευρώ, μπορούσε δηλαδή να ξεπεράσει τις 400-500 δραχμές. Το ερώτημα σε αυτήν την περίπτωση, όμως, είναι κατά πόσον φαινόμενα σαν αυτά ήταν αναπόφευκτα ή μπορούσαν να είχαν προληφθεί ή ελεγχθεί αποτελεσματικά μετά την εμφάνισή τους. Για παράδειγμα, υπήρξε μία σκέψη και εισήγηση για την τακτική καταγραφή των προβλημάτων, π.χ. ανά εξάμηνο, με τη σύνταξη σχετικών εκθέσεων ώστε να διευκολυνθεί η ομαλότερη μετάβαση στο νέο νόμισμα. Αυτό δεν υλοποιήθηκε τελικά, με απτό αποτέλεσμα την πιθανή διόγκωση των προβλημάτων και την συντήρησή τους για μεγαλύτερο διάστημα.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η κυβέρνηση όπως και μεγάλο ποσοστό του ελληνικού λαού πανηγυρίζει για την αποδοχή της Ελλάδος στην ζώνη του ευρώ και την εκπλήρωση των κριτηρίων της ΕΝΕ. Υπάρχει όμως μια ερώτηση που θα πρέπει να σκεφτούμε όλοι μας. Θα πληρώσουμε πολύ ακριβά την ένταξη μας στο ευρώ; Ως θετικές συνέπειες ο πρώην Υπουργός Εθνικής Οικονομίας κ. Παπαντωνίου επεσήμανε την οικονομική και νομισματική σταθερότητα, την μη καταβολή προμηθειών στην αλλαγή του συναλλάγματος και στα χαμηλά επιτόκια του ενιαίου νομίσματος από το επόμενο έτος. Εκτός από τις παραπάνω αλήθειες για την ΕΝΕ, επίσης αλήθεια είναι ότι:

- Η γνωστή διαρκής λιτότητα των μισθών θα διατηρηθεί επ' αόριστον για λόγους σταθερότητας. Η λιτότητα αυτή δεν αφορά την εγχώρια «ελίτ» ούτε την πολυπληθή και συνεχώς αυξανόμενη γραφειοκρατία των Βρυξελλών...
- Η συνολική φορολογική επιβάρυνση θα αυξηθεί κατ' ανάγκην λόγω της απώλειας του εθνικού ελέγχου στην νομισματική πολιτική.
- Η ανεργία στην καλύτερη περίπτωση δεν θα αυξηθεί πολύ - και αν δεν επιτευχθεί ο εκπεφρασμένος εντελώς φανταστικός στόχος για δεκαετή ανάπτυξη ύψους άνω του 5% ετησίως, τότε η ανεργία θα συνεχίσει να αυξάνεται προς δυσθεώρητα ύψη.
- Η ίδια η οικονομική ανάπτυξη της χώρας θα εξαρτάται πλέον από το ύψος των επιτοκίων του ευρώ και δεν είναι δυνατόν η Κεντρική Ευρωπαϊκή Τράπεζα της Φραγκφούρτης να ικανοποιήσει όλες τις διαφορετικές ανάγκες των χωρών - μελών.
- Η Ε.Ε. πολύ σύντομα θα αποκτήσει την αρμοδιότητα επιβολής των φόρων, διότι το κοινό νόμισμα δεν μπορεί να υπάρξει μόνο με την κοινή οικονομική και νομισματική πολιτική. Οι πολίτες δεν θα μπορούν να αντιδράσουν στις όποιες αποφάσεις ληφθούν και θα αναγκαστούν να σκύβουν το κεφάλι με τον ίδιο τρόπο που συμμορφώθηκαν στο αναγκαστικό κατοχικό δάνειο...

- H
 αναμενόμενη στενότερη ένωση των χωρών - μελών, θα αποστερήσει την Ελλάδα από το εθνικό βέτο σε όλα σχεδόν τα θέματα, με αποτέλεσμα την αντισυνταγματική απώλεια της εθνικής μας κυριαρχίας.
- Σ
 ε λίγα χρόνια η χώρα μας θα πάψει να λαμβάνει χρήματα από τις Βρυξέλλες και θα αναγκαστεί να δίδει χρήματα στις νέες χώρες - μέλη από την Ανατολική Ευρώπη.
- H
 ανάπτυξη του ευρωπαϊκού στρατού δεν αναμένεται να συμπεριλάβει τουλάχιστον σε πρώτη φάση την Ελλάδα λόγω Τουρκικών αντιρρήσεων.
- H
 Ε.Ε. δεν εγγυάται τα ανατολικά σύνορά μας και δεν μας υποστηρίζει στο θέμα της νόμιμης επεκτάσεως των Ελληνικών χωρικών υδάτων στα 12 ναυτικά μίλια.
- H
 γερμανική απαίτηση δημιουργίας ομοσπονδιακού κράτους θα οδηγήσει σε φυγόκεντρες τάσεις, κοινωνικές αναστατώσεις, πολιτικές αναταραχές και βίαιες συγκρούσεις.

Το μόνο παρήγορο στοιχείο είναι η πανευρωπαϊκή ανάπτυξη ενός υγιούς ευρώ-σκεπτικισμού, που ενημερώνει τους πολίτες και μάχεται για την αλλαγή της αδιέξοδης αντιδημοκρατικής και ανελεύθερης πορείας της Ευρώπης.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- **laszkiewicz, M. and Wozniak, P.** (2003), "Do candidate countries fit the optimum-currency Area-area criteria? » *CASE Working Papers*, No 267 **B**

- **reuss, F., Fink, G., and Haiss, P.** (2004). "How well prepared are the new member states for the european monetary union?". *Journal of Policy Modeling*, Vol. 26, pp. 769-791. **B**

- **e Grauwe, P. and Mongelli, F.,** (2005) "Endogeneities of the Optimum-Currency Areas: What Brings Countries Sharing a Common Currency?", *ECB Working Paper* No. 468. **D**

- **e Grauwe, P. and Schnabel, G.** (2005). "Nominal versus real convergence- EMU entry scenarios for the new member states". *Kyklos*, Vol. 58, pp. 537-555. **D**

- **ickmeir, S. and Breitung, J.** (2006). "How synchronized are new EU member states with the euro area? evidence from a structural factor model". *Journal of Comparative Economics*, Vol. 34, pp. 538-563. **E**

- **.M. Levich, International Financial Markets : Prices and Politics**, McGraw Hill 2000 **R**

- **Grauwe, P. De** (2007), *Τα οικονομικά της Νομισματικής Ένωσης*, επιμέλεια Θ.Πελαγίδης και Γ.Χορταρέας, εκδόσεις ΠΑΠΑΖΗΣΗ

- **Θαλασσινός, Ε. και Θ.Σταματόπουλος** (1998), *Διεθνή Οικονομικά*, εκδόσεις ΣΤΑΜΟΥΛΗ.

- **αλασσινός Ελευθέριος.** Οικονομική και Νομισματική Ενοποίηση εκδόσεις Σταμούλης. **Θ**

- **ούσης Νίκος.** Ευρωπαϊκή ένωση. 12^η έκδοση οικονομία, πολιτική, δίκαιο **M**

Μορφοποιήθηκε: Γραμματοσειρά: Times New Roman, 12 pt, Χρώμα γραμματοσειράς: Μαύρο, Ελληνικά

▪ **Καρφόκη Κων.**, Διεθνείς Νομισματικές Σχέσεις, Εκδόσεις—Τυπωθείω-Δάρδανος Γιώργος, 2003, Κεφάλαιο 1.

▪ **εβεντάκης Ιωαν.** , Διεθνής Μακροοικονομική και Χρηματοοικονομική , Εκδόσεις Σταμουύλη 2003, Κεφάλαια 1 και 2.

Λ

ΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

- ❖ http://www.euro.cy/euro/euro.nsf/dmlglossary_gr/dmlglossary_gr?OpenDocument [h](#)
- ❖ <http://www.ecb.int/ecb/history/emu/html/index.el.html> [h](#)
- ❖ http://www.typos.com.cy/nqcontent.cfm?a_id=69944 [h](#)
- ❖ <http://www.eu4journalists.eu/index.php/dossiers/greek/C23> [h](#)
- ❖ <http://www.kybernografoi.gr/issues/no15/euro.html> [h](#)
- ❖ <http://www.ecb.int/ecb/enlargement/html/faqlarge.el.html> [h](#)